

Transformace energetická a společenská

Cesta od genderově slepých politik až k politikám transformativním

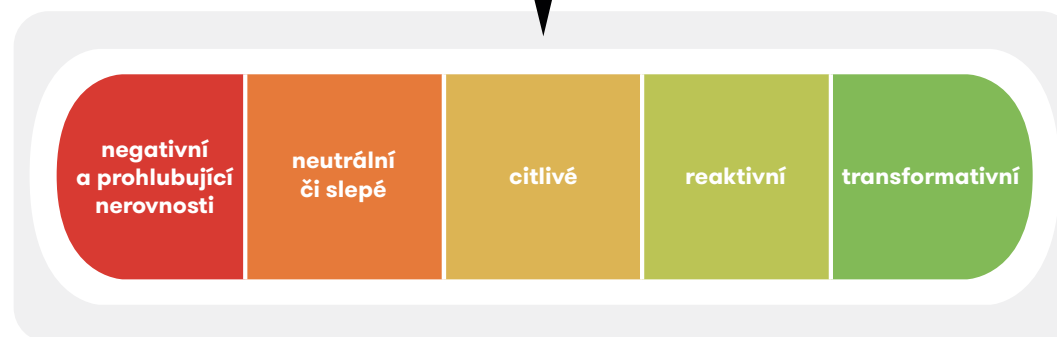
AMO.CZ

Chytře nastavené průřezové klimatické politiky mají společně s politikami v soukromé a pracovní oblasti potenciál **měnit normy, způsoby chování a nereplikovat schémata prohlubující genderové nerovnosti. Mohou zásadně přispět k tvorbě celospolečensky udržitelnějších a férovějších systémů.**

Vnímání genderu v kontextu udržitelného rozvoje a měnícího se klimatu se proměňuje. Kroky a politiky mohou být

- **negativní, škodlivé:** přímo prohlubující a posilující nerovnosti
- **neutrální, slepé:** bez rozdílného pozitivního nebo negativního dopadu na rovnost žen a mužů, ignorující a přehlížející nerovnosti
- **citlivé:** vnímající nerovnosti, ale nenabízející řešení
- **reaktivní:** řešící symptomy nerovnosti
- **transformativní:** řešící základní příčiny nerovností, včetně genderových norem a mocenské nerovnováhy

Opatření a politiky mají dopady, které jsou vůči genderové rovnosti:

Zdroj: OECD, 2022

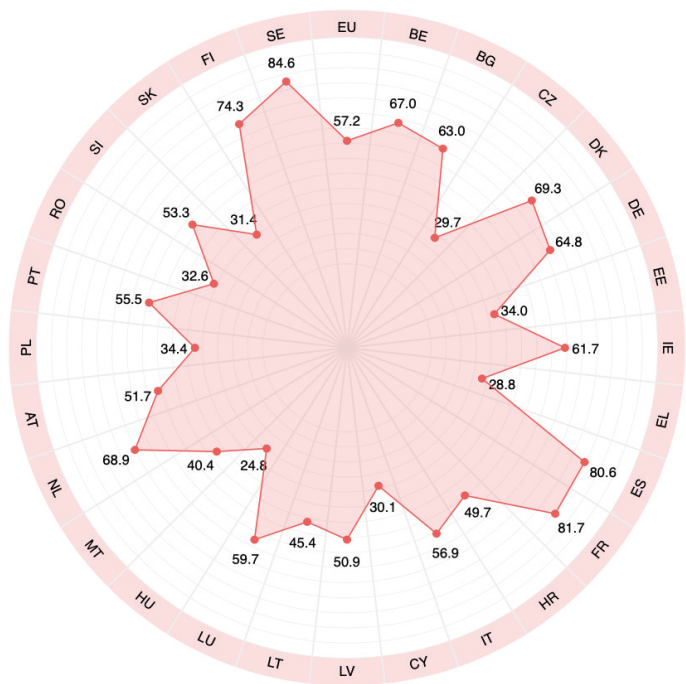
Příklady klimatických politik

- **Genderově slepé politiky EU** v oblasti přechodu na klimaticky neutrální ekonomiku: časté politiky bez dopadových analýz, státy EU neposkytující data, obecně chybějící data členěná podle genderu a chybějící navazující analytická činnost.
- **Genderově citlivý závazek smluvních stran Pařížské dohody** plnit cíle v oblasti adaptace na změnu klimatu, mitigace a budování kapacit, sdílení znalostí apod. **prostřednictvím konkrétnějších opatření reagujících na genderovou nerovnost** (tzv. gender-responsive approach) stanovených na národní úrovni.
- **Transformativní zahraniční politiky aktivně řešící rovná práva, rovné zastoupení a rovný přístup ke zdrojům a jejich využívání**, např. v projektech plně nebo částečně hrazených kanadskou vládou se musí ženy aktivně účastnit tvoření klimatických iniciativ a uvádění relevantních politik do praxe.¹

1) „Canada's Feminist International Assistance Policy – Government of Canada, https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/priorities-priorites/policy-politique.aspx?lang=eng.

Kdo v Česku rozhoduje, mimo jiné o podobě energetické transformace?

Česko se na žebříčku genderové rovnosti v oblasti moci – rozhodování v oblasti politické, ekonomické a společenské – umístilo za rok 2022 na 3. místě od konce mezi EU-27. Hodnotí se zastoupení žen na ministerských pozicích nebo v parlamentu, dozorčích radách, představenstvech či veřejnoprávních vysílacích organizacích.

Zdroj: Gender equality index – EIGE

Překážky vstupu žen do odvětví obnovitelných zdrojů energie:

Zdroj: IRENA online gender survey, 2018.

Moderní energetika je plná příležitostí, ale i překážek

- Očekává se, že dekarbonizovaný energetický systém vytvoří celosvětově do roku 2050 zhruba 30 milionů pracovních příležitostí, zejména v oblasti energetické účinnosti a výroby elektřiny.
- V současnosti představují ženy okolo 32 % zaměstnaných v dynamické oblasti obnovitelných zdrojů, v porovnání s 22 % v oblasti ropného a plynárenského průmyslu.
- Většímu zapojení žen do rozvíjející se a perspektivního odvětví obnovitelných zdrojů energie brání řada překážek - od vnímání genderových rolí přes kulturní a společenské normy po nedostatečnou informovanost o příležitostech a omezené mobilitě.
- Téma propojení genderu a rozvoje moderní energetiky v kontextu České republiky si zasluží výzkum a detailnější analýzy, které dosud chybí.

Romana J. Březovská (romana.brezovska@amo.cz),
Adela Syslová (adela.syslova@amo.cz).
Grafická úprava Jaroslav Koptíva.

